
'RUS KIŞI': ÇARLIK HÜKÜMETİ VE TAŞNAKSUTYUN DAVASI (1908-1912) BAŞLIKLIL KUNFERANS AVİM'DE GERÇEKLEŞTİRİLDİ

13.12.2019

12 Aralık 2019 Perşembe günü, TED Üniversitesi Temel Bilimler Birimi Öğretim Görevlisi Doktor Onur Önelun konuşmacı olduğu Rus Kışı: Çarlık hükümeti ve Taşnaksutyun Davası (1908-1912) başlıklı konferans AVİMde gerçekleştirilmiştir.

Dr. Önelun sunumunu şu şekilde özetlemek mümkündür:

1903te çarlık hükümetinin Ermeni Kilisesinin mallarını müsadere etme kararıyla dibe vuran çarlık idaresi ve Rusya Ermenileri arasındaki ilişkilerin tekrar düzelmesi sürecindeki kritik dönüm noktalarından biri Taşnaksutyun Davası (1908-12) olmuştur. Rusya İmparatorluğunda 1905 Devriminin yarattığı sarsıntı geçtiğinde, çarlık rejimi Rusya Ermenilerinin siyaseten güçlü diğer iki unsuru olan Ermeni Kilisesi ve Ermeni burjuvazisi ile arasını kademeli olarak düzeltmişti. Üçüncü unsur olan ve çarlık rejiminin Ermeni tebaası ile ilişkilerini zora sokan Taşnaksutyunun yarattığı tehlike Güney Kafkasya ile sınırlı değildi. Çarlık Rusyasının komşuları olan Osmanlı İmparatorluğu ve İrandaki meşrutiyet yanlısı hareketleri de aktif olarak destekleyen ve Avrupada Sosyalist Enternasyonale katılan bu parti hakkında bir şeyler yapılması gerektiği Çar II. Nikolay ve Başbakan Pyotr Stolipine gelen raporlarda vurgulanıyordu.

Kafkasya genel valisi İllarion Vorontsov-Daşkovun ılımlı politikalarının Taşnaksutyun gibi partileri daha da cesaretlendirdiğini düşünen Stolipinin ısrarıyla başlayan dava süreci dört yıl sürdü. Dava hakkındaki soruşturma tutanaklarına ek olarak, St. Petersburg ve Tiflis arasındaki yazışmalara baktığımızda bu davanın çarlık hükümeti açısından asıl öneminin nihai oturumunda verilen cezalarda saklı olmadığını görebiliriz. Dava sürecinde alınan hukuki ve polisiye tedbirlerle Taşnaksutyunun Güney Kafkasyadaki örgütü çökerken parti üyelerinin bir kısmı hapse girdi ve bir kısmı da Rusyadan kaçmak zorunda kaldı. Rusya Ermenileri arasında kontrol edemediği tek unsuru 1912 itibarıyla etkisiz hale getirirken Ermeni Kilisesi ve Ermeni burjuvazisi ile de arasını düzelter çarlık idaresi, bu iyi ilişkilerin avantajını 1912den itibaren hem iç hem de dış politikada kullanacaktı. Rusyadaki örgütlenmesi büyük yara alan Taşnaklar ise parti olarak stratejilerini yeniden değerlendirmek zorunda kalacaklardı.

2019 yılı Ömer Engin Lütem Konferansları kapsamında gerçekleştirilen toplantıda bu ilginç davanın hikâyesini dinleyicilerle paylaşan Dr. Önel, Birinci Dünya Savaşının arifesinde Rusya Ermenilerinin çarlık rejimine nasıl tekrardan bağlandığını ve bunun sonuçlarını dinleyicilere sunmuştur.

Konferans soru-cevap kısmının ardından sona ermiştir.

Kaynak/Source: